

”Så lyder det heliga anti-evangeliet” – en predikan på apostladagen

Predikan av Stefan Albinsson i S:t Peters kyrka den 9 juli 2023

Apostladagen: Sänd mig

Jeremia 1:4–10

Herrens ord kom till mig: ”Innan jag formade dig i moderlivet utvalde jag dig, innan du kom ut ur modersskötet gav jag dig ett heligt uppdrag: att vara profet för folken.” Men jag svarade: ”Nej, Herre, min Gud, jag duger inte till att tala – jag är för ung!” Då sade Herren till mig: ”Säg inte att du är för ung utan gå dit jag sänder dig och säg det jag befäller dig! Låt dem inte skrämma dig, ty jag är med dig och jag skall rädda dig, säger Herren.” Och Herren sträckte ut handen, rörde vid min mun och sade: ”Jag lägger mina ord i din mun. I dag ger jag dig makt över folk och riken. Du skall rycka upp och vräka omkull, förstöra och bryta ner, bygga upp och plantera.”

Markusevangeliet 3:7–19

Jesus drog sig undan mot sjön tillsammans med sina lärjungar. En massa människor från Galileen följde med, men också från Judeen, Jerusalem och Idumeen och från andra sidan Jordan och från trakten kring Tyros och Sidon kom människor i massor till honom när de hörde talas om allt han gjorde. Han sade åt sina lärjungar att ha en båt till reds, så att han slapp bli trängd av folkmassan. Han hade botat många, och nu kom alla som led av någon plåga och trängde sig på honom för att få röra vid honom. Och när de orena andarna såg honom föll de ner för honom och ropade: ”Du är Guds son.” Men han förbjöd dem strängt att avslöja vem han var.

Sedan gick han upp på berget och kallade till sig några som han hade utvalt, och de kom till honom. Han utsåg tolv som skulle följa honom och som han skulle skicka ut att predika och ha makt att driva ut demonerna. Och de tolv han utsåg var: Simon, som han gav namnet Petrus, Sebedaios son Jakob och Jakobs bror Johannes, vilka han gav namnet Boanerges, det vill säga Åskans söner, vidare Andreas, Filippos, Bartolomaios, Matteus, Tomas, Alfaios son Jakob, Taddaios, Simon Kananaios och Judas Iskariot, han som förrådde honom.

I dag firar vi apostladagen. Apostel betyder ”utsänd”, men inte att man bara är ivägskickad i största allmänhet, utan att man har fått en särskild ackreditering eller fullmakt. Det budskap man kommer med, och det man gör och säger, har samma tyngd och giltighet som om den som har sänt ut en själv skulle ha varit där och gjort eller sagt de sakerna.

Att vi har den här apostladagen mitt i sommaren beror bland annat på att alla söndagar efter pingst och fram till advent handlar om lärjungaskap och vad det kan innebära att vara kristen i den tid vi lever i. Men själva apostladagen är egentligen en rest från en lokal kyrklig fest som firades i Rom den 29 juni till apostlarna Petrus och Paulus ära, men som med tiden kom att tas upp i hela kristenheten.

Apostel betyder, som sagt, ”utsänd” för ett särskilt uppdrag och med en särskild fullmakt. Och vi kanske tänker att ordet apostel är ett väldigt specifikt *kristet* ord. Det är ju nästan bara i kyrkan det ordet används. Men på de första kristnas tid var det inte alls ett särskilt kristet eller kyrkligt ord. Det var inte mer kyrkligt än många andra ord som de första kristna började använda för att beskriva och tala om det som de trodde på och höll på med: som ”apostel”, eller ”evangelium”, eller ”församling”, eller ”advent”, eller ”frid”, eller... Alla de där orden som vi i dag tänker är så specifikt religiösa var ord som förekom och användes i det vardagliga livet. Och många av dessa ord, som de kristna tog upp och började använda på ett särskilt sätt, var ord som vanligtvis användes om det romerska imperiet. Det var ord som beskrev det romerska imperiets makt och stabilitet, och tillvarons *status quo*.

Så när de kristna började använda dessa ord (som ”apostel”, ”evangelium”, ”frid”...) är det inte bara ett slags andligt eller religiöst tilltag, utan det är i allra högsta grad en politisk handling. Det är en *subversiv* politisk handling. För det fanns redan ett evangelium. Och det normerande evangeliet handlade om det romerska imperiets makt. Det handlade om det totala anspråk som det romerska imperiet och dess makthavare utövade på allt och alla i ”hela världen”.

Det fanns alltså redan ett evangelium. Och imperiet hade sina apostlar, sina utsända, som runtom i det väldiga Romarriket skulle förkunna och upprätthålla *status quo*, denna ”fred”/”frid” – *Pax Romana*, ”den romerska freden”.

Och Roms evangelium var bland annat att Försynen har gett världen kejsar Augustus; hans födelse var ett gott budskap (*evangelium*) för hela världen, för han hade kommit med fred.

Men vad var det för fred? Det var en fred som upprätthölls med makt, våld, kontroll, hierarki och inte minst med ett enormt skattetryck. Och så kunde man slänga till folket lite bröd och skådespel emellanåt för att de skulle hålla sig lugna.

Så när de kristna började tala om *sin* tro, på Jesus och på Guds rike, som ett evangelium, då är det i allra högsta grad ett anti-evangelium. Det är ett *annat* budskap, en *annan* berättelse och en *annan* hållning till livet, till verkligheten och till ens medmänniskor än det som det *romerska* evangeliet förkunnade.

När de kristna började kalla *sina* förkunnare för apostlar, är det som att de säger att här kommer ett *annat* budskap än *normens* budskap. Här kommer ett *annat* budskap om hur världen och samhället skulle kunna vara inrättat, nämligen på ett rättvist, gott och välsignat sätt. När de möttes vid sina sammankomster och delade vin och bröd med varandra utan att fråga om det är en man eller kvinna, slav eller fri, jude eller grek som celebrerar nattvarden, då var det en *annan* fred, en *annan* frid, än den som normen, det romerska imperiet, upprätthöll.

Temat för den här gudstjänsten på apostladagen är: ”Sänd mig”. Det är ett citat från bibeln, från profeten Jesajas bok. Det är hämtat från berättelsen om när Jesaja blev kallad av Gud att bli Guds budbärare. Jesaja berättar att han hade en vision där han liksom befinner sig i Jerusalems tempel, men templet är samtidigt på något sätt himlen, och han ser Gud (men det enda Jesaja lyckas beskriva är fliken på Guds mantel). Och Jesaja hör Guds röst som säger: ”Vem ska jag sända, vem vill vara min budbärare?” Och Jesaja svarar: ”Se, här är jag, sänd mig!”

Det är från den berättelsen vi har fått apostladagens gudstjänsttema ”Sänd mig”. Men det där är egentligen ett lysande undantag i nästan hela bibeln, att någon frivilligt frimodigt kommer utföra ditt uppdrag.” Jag kan faktiskt inte komma på en enda till sådan berättelse i hela bibeln, där någon helt frimodigt och utan förbehåll ställer sig till Guds förfogande och säger: ”Ja visst! Jag vill vara din apostel, eller din profet, eller din budbärare!”
Tvärtom!

Vi hörde här tidigare i gudstjänsten läsas ur profeten Jeremias bok. Och det där är mycket mer likt hur det brukar vara i bibeln. Jeremia hade ingen alls lust – om man bara ska gå på lusten – att vara Guds profet eller budbärare. Och i bibeltexten vi hörde kommer han ju med bortförklaringen att han är för omogen eller för ung, men det köper ju inte Gud.

Och på ett annat ställe är Jeremia så upprörd och arg över det uppdraget han har fått av Gud, att han gör en sexuell anspelning och säger: ”Gud, du har förfört mig. Jag gör detta och går din väg och talar ditt budskap, men det är ju för att du har förlett mig till att göra det. För om jag bara skulle titta på vad som är allra lättast och bekvämast i mitt liv, skulle jag självklart inte vara din budbärare. Jag skulle självklart inte vara din profet eller apostel, eller förkunna Guds rike här i världen, för det är så himla obekvämt.”

Samtidigt säger Jeremia: ”Men jag kom på att om jag inte gör detta, om jag försöker låta bli, är det som en eld som brinner inom mig som bara vill ut och som jag ändå inte kan stoppa.”

Jag tror att det är så, att stå i Guds tjänst, där finns både det obekväma och som gör att jag verkligen inte vill, men samtidigt en eld, en drivkraft inifrån, en *längtan* inifrån.

Och vad är denna längtan i så fall? Jag tänker att varje människa som någon gång har blivit utsatt för en orättvisa, har fått en längtan efter en värld som är mer rättvis. Jag tror att varje människa som någon gång på ena eller andra sättet har upplevt en kränkning, har fått en längtan efter en värld där inte bara man själv, utan alla, är upprättade. Jag tror att varje människa som någon gång har blivit lurad på sin lön, eller sin mat tagen eller sitt hem plundrat, också fått en längtan efter en värld där ingen någonsin ska behöva bli utsatt för den här orättvisan; ingen någonsin ska behöva känna denna skriande hunger i magen eller törst i strupen.

Denna längtan tror jag är elden som brinner inom oss, så även om det är obekvämt att ”förkunna Guds rike” kan vi inte stå ut med att världen inte skulle bli lite bättre och mer rimlig än vad den är i dag.

Det låter så stort att förkunna budskapet, och man tänker kanske lätt att man måste vara en superkristen och ha full koll på varenda detalj i trosbekännelsen och veta exakt hur man ska tro om varenda bokstav i bibeln. Men missförstå mig rätt nu: Jag tror att i de allra flesta fall för oss, när vi är Guds utsända, handlar det inte så mycket om Jesus – som om Guds rike.

Jo självklart handlar det om Jesus, men det vi säger och gör kanske inte i första hand handlar om att säga och tala om Jesus, för Jesus blir så lätt för oss och för andra bara en religiös figur. Men det som Jesus är och som Jesus stod för och kämpade för i hela sitt liv, sin död och, får vi tro, i all evighet, är himmelriket. Dvs. ett samhälle där allt och alla är i harmoni med sig själva, med sin Skapare och sin omvärld, och där ingen behöver frukta imperiets makt. *Det*, tror jag, är vad vi är kallade att förkunna och visa på – i ord och i handling.

Och då kan det vara obekvämt. För ibland handlar det kanske om en sådan sak som att säga ifrån vid fikabordet när någon drar ett bögskämt eller en rasistisk historia, för att vi inte ställer upp på den världen eller det samhället. Eller vid släktmiddagen när någon uttrycker sig fördomsfullt. Det är klart att det kan vara fruktansvärt obehagligt obekvämt att vara den som då sabbar den goda stämningen och säger ifrån. Men om vi *varje* gång är tysta i sådana sammanhang, om vi *ingen* gång vågar visa på ett alternativ till normen eller till ett samhälle som förtrycker eller begränsar, hur klarar vi då av att leva med elden som brinner inom oss?